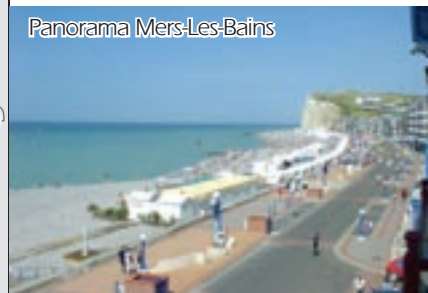

Romantična arhitektura Mers-les-Bains-a

Obrnova arhitektonske i istorijske kulturne baštine za arhitekte predstavlja zadatak par excellence i svojevrsni izazov bez obzira o kojoj vrsti i veličini objekta se radi ili, pak, u kom vremenu su nastali i kom stilskom pravcu pripadaju. Ribarsko mestašče Mers-Les-Bains na granici Normandije i Pikardije u blizini ušća reke Some u Atlantik Parizani sa kraja XIX veka počeli su da transformišu u njima najbliže letovalište (180 km udaljeno od crkve Notre Dame) po meri i potrebi tadašnjeg građanskog Pariza. Tada se upravo odvijala svetska izložba za čije potrebe je inženjer Ajfel napravio i tada i sada novi land mark – čeličnu kulu i nezaobilazni graditeljski poduhvat.

Pariski arhitekti su sa svim svojim umećem stvarali novu panoramu gradića Mers-Les-Bains-a sa vilama, pansionima i neizbežnim kazinom (nažalost nestalom u plamenu II svetskog rata). Međusobno su se utrkivali u kreiranju pitoresknh i koloritnih kuća koje su sve zajedno formirale novi urbani ambijent duž šljunčane i peščane, zalučene, kilometarske plaže, koja se pruža između dva falaise-a – strmih hridina.

Panorama Mers-Les-Bains

Tragovima srpskih arhitekata

Istorijske i kulturološke veze između dva evropska istorijska i državotvorna naroda Srba i Francuza očuwana su pre svega zahvaljujući delanju stvaralaca u oblasti umetnosti i kulture kroz ličnosti kao što su Viktor Igo, Andre Marlo... s jedne strane odnosno Miloš Crnjanski, Mića Popović ...i mnogi drugi pregaoci manje znani, ali značajni za održanje tog viševekovnog kontinuiteta koji su nasilno politički prekidani, ali ne i prekinuti.

Doprinos svakog pojedinca-stvaraoca, pogotovo kada politika zataji kao u slučaju poslednje decenije XX veka, u oblasti umetnosti nauke i kulture uopšte je značajan i uredan pažnje što treba zabeležiti, uključujući i delovanje spskih arhitekata koji su svoja znanja stečena na beogradskom univerzitetu proverena kroz bogatu praksu implementirali na tlu Francuske.

Nad ovim visokim kamenim hridinama izniklih iz morskih dubina formirane su zelene zaravni sa dugim vizurama duž atlantskih obala i ka unutrašnjosti kontinenta sa svojim blago zatalasanim poljima, pašnjacima, vinogradima i šumama Pikardije. Za Parizane do I svetskog rata Mers-Les-Bains je bio

značajniji od Dovila koji se tek posle razvio i postao poznat pre svega po svojim hipodromima i kladenju na trkama najskupljih svetskih galoperskih grla. Ratna razaranja I svetskog rata nisu poštedela ni Mers-Les-Bains niti njegove bogato ukrašene detaljima građevine pogotovu 1916. godine kada

Izgled vile nakon drugog svetskog rata

se odvijala jedna od najstrašnijih bitaka u neposrednoj blizini na reci Somi, dok je srpska vojska istovremeno otvarala novi front na južnom krilu kod Soluna. Posledice rušenja i razaranja bilo je neophodno otkloniti na zgradama Mers-les-Bains-a s'tim što je taj zadatak dobila da uradi jedna nova generacija arhitekata opredeljena da stvara u stilu Belle epoque i Secesije tako da se na obnovljenim građevinama pojavilo novo bogatstvo detalja na fasadama, terasama, balkonima, ogradama, krovovima i otvorima.

Početak kraja

Sa pojavom svetske ekonomske krize 30-tih godina XX veka zastao je dalji urbani razvoj ovog letovališta čije se stanovništvo ponovo vratilo svojoj osnovnoj nekadašnjoj delatnosti – ribarstvu.

Ubrzo su Mers-les-Bains, kao i ceo kontinent, zahvatila nova razaranja II svetskog rata, a posebno na dan iskrcavanja saveznika 1944. godine na peskovitim plažama Normandije. Najlepše vile koje čine niz arhitektonskih bisera duž plaže Mer-les-Bains-a, nemačka vojska je pretvorila u prvi odbrambeni zid i od njih napravila fortifikacije sa brutalno zazidanim otvorima, a bočne zidove probila za lakše komuniciranje i snabdevanje svojih mitraljeskih i topovskih baterija. Drvene ograde i balustrade rezbarene i oblikovane

u duhu Belle epoque nemilosrdno su korišćene kao najobičnije ogrevno drvo i cepanice.

“De la mer est venue la liberte” – “Sloboda je došla sa mora”, ipak je došla i za žitelje Mers-les-Bains-a 1945. godine što su i uklesali na granitnoj steni centralno postavljenoj i okrenutoj Atlantiku.

Obnova Francuske posle II svetskog rata i vraćanje na svetsku političku scenu pod rukovodstvom mudrog generala i državnika Šarl de Gola, svakako je bio prvorazredni zadatak francuske nacije. Gradić Mers-les-Bains bio je pod anestezijom svih ovih godina kao uspavana lepotica, dok su nicala nova mondenska letovališta na Mediteranu i Biskajskom zalivu.

Izgled vile pred rekonstrukciju 2003. god.

Početak novog života

Sa novim milenijumom Mers-les-Bains se nanovo probudio i ponovo počeo da otkriva svu svoju lepotu do tada pokrevenu patinom i nespretnom izgradnjom novih socijalnih stambenih građevina na mestima razorenih i razrušenih stilskih vila. Novi graditeljski front je otvoren kao nekad na Somi i Solunu u sadejstvu francuske i srpske vojske, s'tim što su sada vojnike zamenili arhitekta u obnovi arhitektonskog kulturnog nasleđa među kojima je arhitekta Radomir-Raša Korać, stasao

Arhitekta Korać sa suprugom Helen

u beogradskoj arhitektonskoj školi, koji svoju novu domovinu Francusku uvažava ništa manje nego svoju otadžbinu Srbiju. U svom arhitektonskom traganju preko Pariza i Alžira, dospeo je i do ovog do nedavno zapuštenog gradića i većtim istorijskim okom arhitekta se odredio da da svoj lični doprinos obnovi ove atlantske uspavane lepotice. Zajedno sa svojom suprugom Helen izabrao je da uloži zajedničku uštedevinu u obnovu dvojne vile “L ‘Aiglon” (morski orao) izgrađene daleke 1896. godine u kombinaciji opeke, drveta i delom čelika sa kojim su već uveliko baratali sledbenici inženjera Ajfela i ovde u Mers-les-Bains-u.

Svoj arhitektonski credo arhitekta Korać je na primeru obnove, rekonstrukcije i osavremenjavanja namene vile doslovce sproveo, što se može videti od načina pristupa postavljenog samom sebi projektom zadatka sažetom u sledećem:

- ◊ Preispitivanje i valorizacija postojeće primarne i sekundarne konstrukcije radi obezbeđenja pune stabilnosti objekta;
- ◊ Istraživanje u domenu stilskih arhitektonskih elemenata zgrade u celosti i razdvajanje autentičnih od naknadno implementiranih i po stilu ne pripadajućih;
- ◊ Istraživanje rešenja unutrašnjih prostora, primarnih elementa enterijera i prilagođavanje istih prostora savremenom i ličnom korišćenju objekta za porodično stanovanje – letovanje;

Tehnološki detalji

Dakle, u konstruktivnom smislu Korać je izvršio izmene čeličnih nosećih profila iznad svih većih portala i otvora oštećenim u istorijskim događanjima kroz

Sanacija konstrukcije sa čeličnim nosačima

prethodnih 100 godina, a nove pregradne zidove, umesto zidanih, zamenio lakim sendvič zidovima od gips-karton ploča sa potrebnom zvučnom i termo izolacijom. Ceo objekat je "ušuškan" sa unutrašnje strane termoizolacijom preko postojećih zidova sa gips-karton pločama iza kojih su postavljene komplete instalacije elektrike, grejanja, vodovoda i kanalizacije. Završna obrada od "zlatnog borovog" broskog poda je zadržana pošto je prethodno očišćena, dograđena i zaštićena bezbojnim lakom, što se veoma dobro uklapa sa kombinacijom savremenog i starog stilskog nameštaja iz različitih perioda života ove zgrade.. Svakako da rekonstrukcija ulične fasade sa svom svojom arhitektonikom je sam za sebe problem izazovan i za ozbiljniji zaštitarski evropski institut. Rešenja i intervencije arhitekta Koraća na fasadi zgrade " L' Aiglon" bila su pod budnom prismotrom gradonačelnika Mers-a i njegove ekipe saradnika koji je, kad je zadatak obavljen, ovaj poduhvat publikovao u svom gradskom biltenu kao primer dobro osmišljene rekonstrukcije i revitalizacije.

Dvojna vila građena je u kombinaciji fasadne opeke i malterisane fasade naknadno nanete na jednoj polovini zgrade. Prvi radovi kod rekonstrukcija počinju od krova za razliku od novogradnje. Bogato ukrašena krovna mansarda pod dirigentskom palicom arhitekta Koraća ponovo je dobila svoju

zaštitnu funkciju od obilnih atlanskih padavina tako što je kompletan pokrivač zamenjen novim antracit pločama od cepanog kamena, dok su slemena opšiveni limom od čistog cinka svetlo sive boje kao i ovalni barokni krovni prozori.

Prikupljanje padavina sa krovnih površina je takođe rešeno sa olučnim horizontalama i vertikalom od cink-lima do gradske kanalizacije. Dekorativna fasadna keramika i medaljoni koji ukrašavaju ulični izgled vile su kompletno obnovljeni sa svom svojom plastikom i koloritom. Najoštećeniji deo svakako su bile balkonske balustrade i dekorativne drvene konzolne vute koje podupiru krovnu nadstrešnicu i nose balkonske ploče.

Sva spoljna stolarija prozora, kapaka, balkonskih vrata i ograda urađena je prema prethodnoj istorijskoj arhitektonskoj matrici s' tim što su sada prozorska okna od dvoslojnog termoizolacionog stakla primerenog sadašnjem vremenu izgradnje energetski štedljivih zgrada.

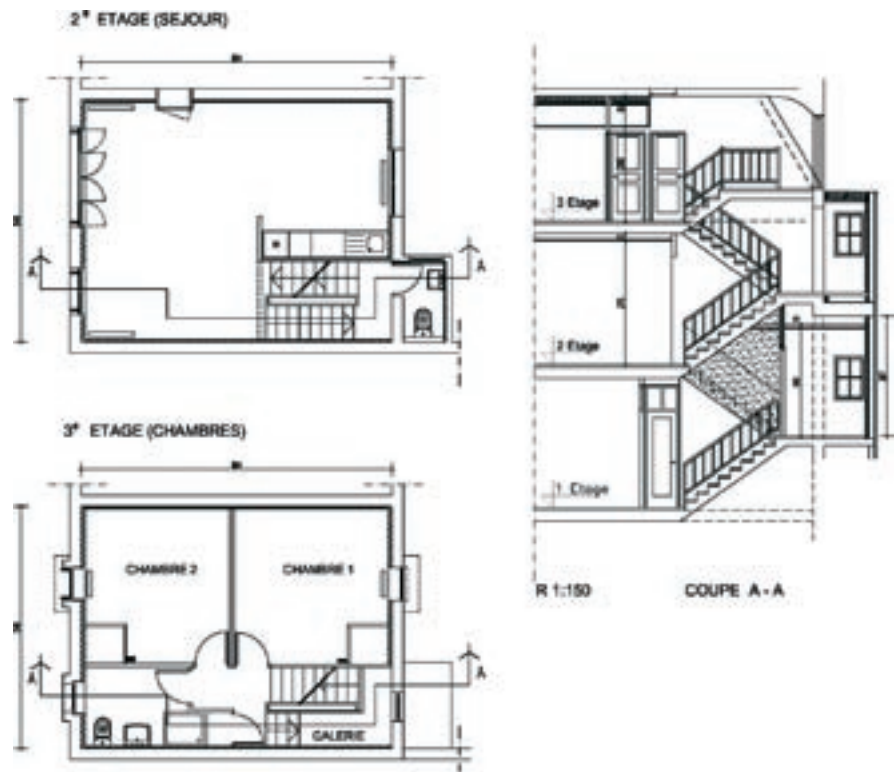
Izbor boja malterisanog dela fasade, spoljne stolarije kao i postojeće fasadne cigle pažljivo je proučen i usklađen sa dobro proučenim uzorcima autentičnih primenjenih boja s kraja XIX veka kada je vila nastala, u pastelnim i kontrastnim bojama čineći promenu Mers-Les-Bains-a cvetnom i vedrom čak i u vreme kada ovaj gradić natkriljuju tmurni oblaci Atlantika.

Obnovom i vraćanjem u novi život vile "L'Aiglon" arhitekta Korać se pridružio onoj kategoriji evropskih arhitekata–stvaralaca, boraca za ožvljavanje civilizacijskih tekovina širom evropskih prostora ne praveći razliku između zapada i juga Evrope – Srbije odakle i potiče.

Novostvorene urbane ambijentalne vrednosti posle rekonstrukcije

Njegove materijalizovane ideje su najbolji doprinos da političko izopštavanje Srbije iz evropskih prostora je anahrono (Špekulativno i anticivilizacijsko) i da evropski kulturološki i civilizacijski mozaik

na istorijskom svodu, mora da doživi potpunu rekonstrukciju i revitalizaciju kao Koraćeva vila "L'Aiglon" na severo-zapadnoj obali Francuske.